

RINKEBY-KISTA STADSDELSFÖRVALTNING FÖRSKOLEVERKSAMHETEN

Handläggare: Katarina Odén Ryhede
Telefon 08-508 01 303

Kvalitetsredovisning för förskoleverksamheten i Rinkeby- Kista stadsdelsområde, 2009-2010

Övergripande bild av verksamheten

STADSDELSOMRÅDET RINKEBY- KISTA

Stadsdelsområdet Rinkeby- Kista omfattar fyra stadsdelar på Järvafältet, Akalla, Husby, Kista och Rinkeby. Samtliga stadsdelar är präglade av den mångkulturella befolkningsstrukturen. Enligt USK har 77,4 % av befolkningen utländsk bakgrund, vilket ger stadsdelen den högsta befolkningsandelen med utländsk bakgrund i staden. Befolkningsprognosen visar också att stadsdelen har en åldrande befolkning och därmed ett minskande invånarantal till skillnad från flertalet av de övriga stadsdelarna. Vid årsskiftet 2009/2010 hade stadsdelen totalt 44 867 invånare.

Stadsdelen Kista skiljer sig dock från de övriga tre stadsdelarna både vad gäller befolkningsstruktur och samhällsuppbyggnad. Kista domineras av Kista Science City som anses vara ett internationellt ledande IT-centrum och beskrivs som en "vetenskapsstad" med forskning och företag som samverkar och nya tillväxtföretag som fortlöpande etablerar sig. Här pågår också projektering av Kista Gård. Ett nytt bostadsområde som omfattar cirka 260 lägenheter, både hyresrätter och bostadsrätter. Inflyttning planeras i etapper med start våren 2011.

FÖRUTSÄTTNINGAR

Förskoleavdelningen

Förskoleverksamheten leds av en verksamhetsområdeschef tillsammans med en ledningsgrupp som 2009/2010 innefattade åtta enhetschefer. Enhetscheferna representerar sju förskolenheter samt enheten för barn i behov av särskilt stöd. Till verksamhetsområdet hör även en administrativ stab med följande funktioner; utvecklingsledare, språkpedagog, utredare, kö- och placeringshandläggare, handläggare för vårdnadsbidrag samt administrativ assistent.

Förskoleenheterna

Under våren 2009 diskuterades och beslutades om förändring av de kommunala förskolornas organisation. Behovet av förändring grundades i huvudsak på de olikheter avseende barnantal som fanns i den tidigare enhetsindelningen. Olikheterna medförde betydande skillnader i budgetunderlag för de olika förskoleenheterna.

terna. Det vikande barnantalet i stadsdelens kommunala verksamheter samt likvärdiga förutsättningar för enheterna bidrog till det fattade beslutet kring en organisationsförändring. Den tidigare organisationen som omfattade tio förskoleenheter minskades till sju, bestående av totalt 32 förskolor. Beslutet trädde i kraft hösten 2009. Med anledning av det generellt vikande barnantalet i stadsdelen har under perioden två av verksamhetens förskolor lagts ner. Jämförelsevis fanns i stadsdelen under samma period 27 enskilt drivna förskolor samt 12 enskilt drivna familjedaghem.

Enheternas ledning har bestått av enhetschef och biträdande enhetschefer. De biträdande enhetschefernas ansvarsområden har utformats utifrån enheternas specifika behov. Inom flertalet enheter har det utöver dessa befattningar också funnits pedagogiska utvecklare/pedagogistor vars uppdrag har varit att initiera till och implementera pedagogisk utveckling. Flera enheter har även förstärkt arbetet kring barn i behov av särskilt stöd genom att ge en medarbetare i enhetens ledning uppdraget att övergripande ansvara för, och utveckla detta arbete. Samtliga enheter har pedagogiska ledare som ansvarar för att utveckla och driva den enskilda avdelningens/avdelningarnas arbete utifrån gällande styrdokument. De pedagogiska ledarna har ingått i olika forum för enheternas pedagogiska ledning.

Enheten för barn i behov av särskilt stöd har bestått av enhetschef, samordnare samt ett förskoleteam. I förskoleteamet finns psykolog, talpedagog och specialpedagog. Enhetens uppdrag har varit att bistå de kommunala förskolorna i deras arbete kring barn i behov av särskilt stöd. Stödet har fördelats dels i form av ett generellt ekonomiskt stöd, en schablon fördelat på antal inskrivna barn 090930. Dels genom extra sökbara ekonomiska resurser, ett så kallat individstöd, möjligt att söka varje halvår. Utöver de ekonomiska resurserna har möjlighet till stöd också funnits genom konsultation och handledning från förskoleteamet. Även enheten för barn i behov av särskilt stöd har under perioden genomgått förändringar för att anpassas mot ett vikande barnantal. Från och med hösten 2009 minskades verksamhetens förskoleteam med en specialpedagog samt en psykolog.

Två öppna förskolor och en parklek har också ingått i enheten för barn i behov av särskilt stöd. Under våren 2010 påbörjades processen med att konkurrensutsätta dessa verksamheter.

Barngrupperna

Höstterminen 2009 var sammanlagt 1838 barn inskrivna i de kommunala förskolorna, vårterminen 2010 var antalet barn 1975. Motsvarande siffror 2008/2009 var 1765 respektive 2004 barn.

Det totala antalet barn i kommunal förskoleverksamhet sjunker. Den allmänt stigande åldern hos befolkningen i Rinkeby-Kista kan vara en bidragande faktor till detta samt införandet av vårdnadsbidrag. Föräldrarna i Rinkeby-Kista har en hög nyttjandegrad av vårdnadsbidraget i jämförelse med flertalet övriga stadsdelar i staden. Hösten 2009 fick i genomsnitt 110 föräldrar vårdnadsbidrag i Rinkeby-Kista. Det finns i nuläget ingen jämförande statistik tillgänglig gällande staden som helhet. En tredje faktor som påverkat barnantalet i de kommunala verksamheterna är att stadsdelens föräldrar i hög grad väljer enskilt drivna förskolealternativ. År 2006 var 32 % av antalet barn i förskoleverksamhet inskrivna i områdets enskilt drivna förskolor, att jämföras med närmare 50 % årsskiftet 2009/2010. Föregående kvalitetsredovisning visade att barngrupperna i stadsdelens förskolor i hög grad präglas av den mångkulturella sammansättningen. Rinkeby-Kista har den största andelen 1-5 åringar med utländsk bakgrund (80 %) i staden. I denna siffra är inte barn till andra eller tredje generationens invandrare inräknade, inte heller de som endast har en förälder född utomlands. Detta innebär att andelen barn med annan etnisk bakgrund är betydligt högre, i Rinkeby utgör denna grupp nästan 100 %. Det är en relativ stor skillnad mellan planområdena där Kista har den högsta andelen barn med svensk bakgrund.

Personal

Det totala antalet medarbetare i barngrupp i de kommunala förskolorna i stadsdelen var 476 i augusti 2009. Av dessa var 47 % förskollärare vilket visar att stadsdelen nått det mål om minst 43,5 % som Kf satt som årsmål. Att öka andelen förskollärare överensstämmer med stadens ambition. Endast ett fåtal medarbetare saknar relevant grundutbildning i de kommunala förskolorna.

I genomsnitt har det funnits 4 inskrivna barn per medarbetare under året.

Sjukfrånvaron i de kommunala förskolorna har varit relativt hög. Kvalitetsredovisningen 2009 visade att sjukfrånvaron låg på 10,1 %. Årets redovisning visar att verksamhetsområdets siffra för första halvåret 2010 har sjunkit till 6,9 %, vilket kan jämföras med 7,7 % för stadsdelen totalt. Fortfarande har dock staden som helhet en genomsnittligt lägre sjukfrånvaro på 5,8 %. Under 2009 startades ett projekt i samarbete med företaget Medhelp i syfte att förbättra administration och uppföljning av sjukfrånvaro. Samtidigt startade också ett projekt som har arbetat med rehabiliteringsprocessen för långtidssjukskrivna medarbetare. Bägge dessa projekt är fortsatt pågående och kommer att utvärderas under hösten 2010.

Lokaler

Förskolorna ligger företrädesvis i fristående byggnader. Förskolorna i Kista, Husby och Akalla är de flesta av byggnadstypen, Järvastugan. Järvastugorna är relativt

stora hus med en stor central ”lekhall” för gemensamma aktiviteter . Utmärkande för dessa förskolor är också de stora, kuperade naturtomterna som hör till. Även Rinkebys förskolor är nästan alla inrymda i fristående byggnader men med mindre gårdar runt om.

Samtliga lokaler har setts över under de senaste åren, alla har en god standard som uppfyller stadgade säkerhetskrav. En barnsäkerhetsgrupp, bestående av representer från förskoleverksamhetens stab och ett barnsäkerhetsombud från varje förskolenhet har under året arbetat med att belysa och aktualisera säkerhetsfrågorna på förskoleenheterna. Arbetet har omfattat såväl inne- som utemiljö. Alla enheter har också genomfört fortbildning i brandsäkerhet och olycksfallsarbete.

Till förskoleverksamheten hör också en gemensam mötes- och konferenslokal vilken förskolorna kan använda för egna möten eller fortbildning. Lokalerna är inrymda i en fristående mindre byggnad som tidigare drivits som förskola.

Det systematiska kvalitetsarbetet

Det systematiska kvalitetsarbetet har följt riktlinjer och anvisningar från stadens integrerade lednings- och styrverktyg, ILS. Förskoleverksamhetens ledningsgrupp har utifrån KF:s mål för förskoleverksamheten samt mål och riktlinjer i Lpfö 98 formulerat nämndmål för verksamhetsplanen. Varje förskolenhet har utifrån beslutade nämndmål formulerat verksamhetsplaner innehållande åtaganden med åtföljande kriterier för den egna verksamheten. Flertalet avdelningar har skrivit lokala arbetsplaner eller motsvarande dokument. Nämndmål och åtaganden/kriterier har följts upp i enlighet med ILS-anvisningar via tertialrapporter, kvalitetsredovisning och årsredovisning på de olika nivåerna.

Förskoleverksamhetens ledning har haft en mötesordning med regelbundna möten. Under året har ledningsgruppen träffats varannan vecka under ledning av verksamhetsområdets chef. Som komplement till ledningsgruppen har en så kallad beredningsgrupp träffats en gång i månaden. Syftet med beredningsgruppen har varit att ge möjlighet till fördjupade diskussioner inom olika ämnen och att skapa underlag för beslut som sedan tagits i ledningsgruppen. Gruppen har varit ledd av verksamhetsområdets utvecklingsledare och samtliga enhetschefer har ingått.

Arbetet med verksamhetsplanen för 2010 startades under hösten 2009 med diskussioner i ledningsgruppen kring nämndmålen inriktning och formulering. Under två dagar arbetade gruppen med de övergripande målformuleringarna. Med utgångspunkt från detta arbete formulerades gemensamma nämndmål för verksamheten. Ytterligare en heldag användes under hösten för att diskutera och följa upp

det fortsatta kvalitetsarbetet. De huvudsakliga punkterna vid detta tillfälle var att lägga en grund för kompetensutvecklingsplanen samt diskussioner kring uppföljning av nämndmålen. Som ett stöd i arbetet med kvalitet, arbetade ledningsgruppen fram en övergripande uppföljningsplan innehållande nämndmålen, insatser för måluppfyllelse och allmänna tidsramar för dessa. Även våren 2010 avsattes två heldagar för fortsatt arbete med uppföljning av nämndmål och åtaganden samt vidare insatser inom planerade utvecklingsområden

Arbetet med kvalitetsfrågorna har letts av förskoleavdelningens utvecklingsledare. Utöver nämndmålen framtagande har enhetscheferna varit delaktiga i analys och bedömningsarbetet av verksamhetsområdets kvalitetsredovisning.

Kvalitetsarbetet inom enheterna

Parallellt med verksamhetsområdets kvalitetsarbete har enhetscheferna drivit den fortsatta utvecklingen av kvalitetssystemet i de egna enheterna. Ambitionen har även på denna nivå varit att synliggöra och förankra kvalitetsarbetet i verksamheterna. Den uppföljningsplan som ledningsgruppen arbetat fram under 2009 har varit till hjälp för att synliggöra kvalitetsarbetet för medarbetarna och samtidigt varit en hjälp för dem att strukturera enheternas kvalitetsarbete.

Enhetscheferna har fortsatt deltagit i central kvalitetsutbildning som ytterligare ökat kunskaperna kring arbetet med kvalitet. Utbildningen har bidragit till att förtydliga det konkreta arbetet med målformuleringsarbetet, vilken uppföljning som ska ske och hur detta kopplas till det strategiska utvecklingsarbetet. Utbildningen har även fördjupat kunskaperna om syftet med ett kvalitetssystem och vad som krävs av ledning och organisation för att kvaliteten ska utvecklas i verksamheten.

I enheternas redovisningar har några områden lyfts som centrala för den fortsatta utvecklingen av kvalitet i verksamheterna. Dessa områden är:

- Vikten av ett rikt utvärderingsunderlag för enheternas kvalitetsarbete.
- Medarbetarnas möjligheter till reflektion och analys kring underlagen.
- Vikten av tydlig struktur kring kvalitetsarbetet med ständig dialog mellan ledning och medarbetare.

Verksamhetens mål och bedömningsgrunder

Nämndmålen framtagning

Förslagen till nämndmål för VP 2010 har utformats och formulerats gemensamt i ledningsgrupp av enhetscheferna. Rinkeby- Kistas nämndmål för 2010 beskrivs under respektive läroplansområde.

Bedömningsgrunder

Underlaget för verksamhetsområdets kvalitetsredovisning är ledningsgruppens bedömning av övergripande insatser och åtgärder. Enkäter, utvärderingar och intervjuer ligger till grund för denna bedömning. Här ingår också enheternas bedömning av den egna verksamheten som den beskrivs i respektive kvalitetsredovisning. Till grund för enheternas kvalitetsredovisningar ligger arbetslagens utvärderingar av den pedagogiska verksamheten. Inom alla enheter har arbetslagen avsatt tid för att utvärdera sin verksamhet. Underlag för utvärderingarna har utgjorts av; pedagogisk dokumentation, observationer, barn- och föräldrantervjuer, samt resultat från stadens brukarundersökning 2010. Till hjälp i arbetet med att bedöma resultat av måluppfyllelse har enheterna använt de kriterier som flertalet enheter formulerat till sina åtaganden.

Förutom enheternas redovisningar utgör den kontinuerliga dialogen med enhetscheferna ett viktigt underlag. Kvalitetsredovisningarna har diskuterats och analyserats i förhållande till organisation, genomförd kompetensutveckling samt övriga insatser/händelser som ägt rum i förskolornas verksamhet under perioden. Relevanta nyckeltal/statistikuppgifter har tagits med samt resultatet från brukarundersökningen 2010.

Åtgärder för utveckling i föregående års kvalitetsredovisning samt särskilda satsningar för läsåret

I kvalitetsredovisningen för 2009 redovisades följande utvecklingsområden.

- Att utveckla uppföljningsinstrument samt implementera självvärderingsindikatorn
- Utveckla system för uppföljning
- Se över rutiner för övergången till förskoleklass
- Fördjupa arbetet med likabehandlingsplanen
- Fortsätta utveckla arbetet med pedagogisk dokumentation
- Fördjupa kunskaperna kring förskolans uppdrag.

Utvecklingsstaben arbetade med stöd av dessa utvecklingsområden under hösten 2009 fram ett dokument för förskoleverksamhetens övergripande utveckling, *Strategisk plan för Rinkeby-Kista förskoleverksamhet*. Planen beslutades i lednings-

grupp och har ett treårigt perspektiv som omfattar fyra övergripande utvecklingsområden; Föräldrar, Medarbetare/arbetslag, Organisation och Ledarskap.

- Föräldrar

Området omfattar två delar. Dels att öka kvaliteten avseende samarbetet med föräldrarna, att föräldrarna i högre grad ska uppleva att de har insyn i och möjlighet att påverka förskolans verksamhet. Dels att genomföra övergripande insatser för att marknadsföra verksamheterna.

- Medarbetare/Arbetslag

Området omfattar kompetensutveckling, både grundläggande kompetens hos den enskilda medarbetaren och arbetslagsutveckling.

- Organisation

Trygghet, säkerhet och vikten av en god pedagogisk miljö är grundläggande för barns välbefinnande i förskolan. Målet är att säkerställa en god likvärdig miljö mellan de olika förskolorna i stadsdelen. Både avseende säkerhet och pedagogisk miljö, inomhus såväl som utomhus.

- Ledarskap

En tydlig och effektiv organisation och ledning på alla nivåer är den övergripande målsättningen för verksamhetsområdet. I den fortsatta ledarskapsutvecklingen är arbetet med kvalitetssäkringssystemet ILS en central del. Här ingår också att ge de pedagogiska ledarna väl fungerande verktyg att använda i sitt ledarskap.

Måluppfyllelse utifrån övergripande insatser

Nämndmål: Samtliga kommunala förskolor inom stadsdelsområdet ska under året erhålla Grön Flagg-certifiering.

Övergripande insatser för att nå måluppfyllelse.

Arbetet med Grön Flagg sker lokalt utifrån enhetens förutsättningar och inriktning av miljöarbetet.

Under året har Rinkeby-Kista förskolor inlett ett samarbete med Eggeby Gårds fältförskola. Fältförskolan kan ses som ett komplement till utevistelsen på förskolan och ger tips och idéer om hur man kan använda naturen på ett positivt och aktivt sätt. Samarbetet omfattar i första hand fyra- och femåringarna. Vid två tillfällen per termin får barngrupper om ca tio barn besöka verksamheten.

Samarbetet ger också möjlighet för pedagogerna att delta i den fortbildning som ges vid fältförskolan

Resultat

I samtliga kommunala förskolor i stadsdelen sker ett arbete kring Grön Flaggcertifiering och med undantag av en förskola är alla certifierade. I den förskola som ännu inte är certifierad pågår arbete för att ansöka om certifiering. Utvärderingar visar att besöken på Eggeby gård har varit uppskattade av såväl barn som medarbetare.

Analys och bedömning

Miljöarbetet är ett prioriterat område. Även om alla ännu inte är certifierade har miljöarbetet inom förskolan traditionellt sett varit en del av verksamheten. Enheternas miljöarbete är viktigt för stadsdelen då vi möter barn och föräldrar dagligen och därigenom får möjlighet att informera och belysa miljöarbetet ur olika synvinklar. Detta sker bl.a. genom pedagogisk dokumentation och deltagande i olika arrangemang kring miljö i stadsdelen.

Nämndmål: Arbetet med barn i behov av särskilt stöd ska utformas så att det stärker barnet och gör det möjligt för barnet att delta i ordinarie verksamhet.

Övergripande insatser för att nå måluppfyllelse

Barn som tillfälligt eller varaktigt är i behov av stöd ska få detta anpassat utifrån barnets egna förutsättningar. Inkludering i den ordinarie verksamheten är ett centralt begrepp i utformningen av verksamheten.

Under processen med att formulera nämndmål för verksamheten beslutade ledningsgruppen att arbetet kring barn i behov av särskilt stöd skulle formuleras i ett eget nämndmål. Nämndmålet kopplades till läroplansområdet utveckling och lärande. Enheten för barn i behov av särskilt stöd har formulerat två åtagande till målet. För övriga enheter har inte krav funnits på att formulera åtaganden.

Alla enheter har under perioden haft möjlighet att ansöka om extra ekonomiska medel i form av ett behovsprövat individstöd för barn i behov av särskilt stöd. Stödet ska ses som ett komplement till ordinarie budget, där det tidigare nämnda verksamhetsstödet finns fördelat, för att skapa ytterligare förutsättningar att anpassa verksamheten så att den kan möta barnets behov av stöd. Fördelning och uppföljning av dessa medel har skett terminsvis i syfte att i dialog med förskolan och föräldrar säkerställa en kvalitativ utveckling av verksamheten för de barn som berörs av stödet. Vid årsskiftet besvarade samtliga enheter en enkätundersökning avseende organisation och planering kring barn i behov av särskilt stöd. Svaren

har sammanställts och analyserats i en årligen återkommande rapport från Enheten för barn i behov av särskilt stöd.

Förskoleteamets uppdrag är att bidra till att förskolans medarbetare utvecklar sin kompetens och därmed sina möjligheter att utforma verksamheten utifrån alla barns förutsättningar. Alla förskolor erbjuds möjlighet till konsultation och handledning av förskoleteamet.

Under perioden har enheten också gjort satsningar genom att erbjuda samtliga enheter fortbildning i TAKK, *Tecken som alternativ kompletterande kommunikation*. Under perioden gjordes en uppföljning av de satsningar som gjorts åren 2008 – 2010, uppföljningen redovisades i form av en rapport våren 2010.

Resultat

Fler enheter har valt att formulera ett uppdrag med ett övergripande ansvar för arbetet med barn i behov av särskilt stöd. Arbetet med barn i behov av särskilt stöd har förtydligats och stärkts i och med detta.

I arbetet med barn i behov av särskilt stöd visar enheternas kvalitetsredovisningar att det i högre grad sker en inkludering av samtliga barn i verksamheten, även barn i behov av särskilt stöd. I arbetet med att anpassa verksamheten för de barn som är i behov av särskilt stöd ligger fokus i högre grad än tidigare på den omgivande miljön och medarbetarens förhållningssätt.

Analys

Diskussioner och erfarenhetsutbyte mellan enheterna rörande organisation och planering av arbetet med Bibass har sannolikt bidragit till fortsatt god utveckling. Den årliga utvärderingen från enheten säkerställer att diskussionen förs utifrån aktuella frågeställningar. I arbetet med målformulering inför Vp 2011 bör dock ledningsgruppen ta ställning till om det är optimalt att formulera ett nämndmål som saknar åtagande för flertalet enheter. Det uppstår svårigheter för enheterna att bedöma måluppfyllelsen om åtagande och mätbara kriterier saknas till ett nämndmål. En fråga som följaktligen bör diskuteras är huruvida ett specifikt nämndmål kan formuleras kring arbetet med barn i behov av särskilt stöd utan att det åtföljs av åtaganden för samtliga enheter

NORMER OCH VÄRDEN

Nämndmål: Barnen ska utveckla förståelse för samhällets gemensamma värderingar genom den verksamhet som förskolan erbjuder.

Övergripande insatser för att nå måluppfyllelse

Värdegrundsarbete är en ständigt pågående process som genomsyrar hela verksamheten och regelbundet diskuteras på alla nivåer inom olika områden i förskolan. Under perioden har inte några övergripande insatser specifikt kring värdegrundsfrågor varit planerade. Frågor som direkt rör demokrati och mångfald, könsroller samt barn i behov av särskilt stöd har diskuterats kontinuerligt i ledningsgrupp till stöd för enheternas utveckling.

Samtliga enheter har en likabehandlingsplan. Enhetscheferna har i tidigare diskussioner tryckt på värdet av att kunna utarbeta planen efter enhetens individuella förutsättningar. Utifrån dessa diskussioner har alltså ingen gemensam mall använts för detta arbete. Utvärdering och revidering av planerna har skett med utgångspunkt från de egna förutsättningarna.

Verksamhetsområdet drev under 2008/2009 ett genusnätverk med representanter från samtliga enheter i stadsdelen. Inför vårterminen 2010 togs beslut i ledningsgrupp om att avvakta med nätverkets arbete i syfte att formulera ett tydligt uppdrag med prioriterade mål från ledningsgruppen.

Att vara pedagogisk ledare ställer särskilda krav på ledarskapet. För flertalet pedagogiska ledare är det en balansgång att leda sitt arbetslag och samtidigt vara en del av arbetslaget. Det är av stor vikt att ha grundläggande kunskap kring ledarskapsfrågor för att kunna driva arbetslagets utveckling framåt i enlighet med gällande styrdokument och uppsatta mål. Under hösten 2009 startades ett utbildningsprogram kring ledarskap för samtliga pedagogiska ledare i stadsdelen. Fortbildningsinsatsningen beräknas pågå fram till halvårsskiftet 2011.

Resultat

Med hänsyn tagen till att inga övergripande insatser planerats kring värdegrundsfrågor görs här en sammanfattning kring enheternas arbete.

Kvalitetsredovisningarna visar att ett intensivt arbete pågår med värdegrundsfrågor som grund för regelbundna diskussioner i arbetslagen. Den mångkulturella majoriteten i barngrupperna bidrar till att frågeställningar som rör etnicitet, religion, genus och barn i behov av särskilt stöd ständigt bearbetas. I dessa diskussioner har det egna förhållningssättet framförallt varit centralt för arbetslagen att diskutera. Enhetscheferna bedömer också att verksamheterna i hög grad bidragit till att

utveckla barnens tilltro till den egna förmågan samt att dialog och samspel barnen emellan bygger på ömsesidig respekt och empati.

Samtliga enheter har lokala planer för likabehandling. Det har pågått ett aktivt arbete med förankring och revidering. Flera enhetschefer konstaterar dock att det krävs fortsatta insatser för att förankra dokumentet som ett levande verktyg i verksamheten. Arbetet med att förankra likabehandlingsplanen hos medarbetarna har skett genom diskussioner i olika forum som ledningsgrupp, APT, arbetslagsmöten.

Förskollärares uppdrag som pedagogiska ledare har utformats och utvecklats med olika förutsättningar inom stadsdelen. Uppdraget fanns innan sammanslagningen endast inom Rinkeby förskoleenheter. Först efter sammanslagningen startade arbetet med att utforma uppdraget inom Akalla, Kista och Husby förskoleenheter. Enhetscheferna har också haft frihet att utforma uppdragets karaktär utifrån enheternas förutsättningar. Detta har medfört att de pedagogiska ledarna har olika grundläggande förutsättningar avseende behov av fortbildning, storlek på arbetslag samt i viss mån uppdragets innehåll. Pedagogerna har hittills uppfattat sin fortbildning som alltifrån givande och användbar till att man inte fått någon reell påfyllnad utan repeterat redan tidigare erhållen fortbildning.

Analys och bedömning

Ledningsgruppen har tidigare bedömt det vara svårt att arbeta verksamhetsövergripande kring utformande och innehåll av likabehandlingsplanen. Flera enhetschefer konstaterar svårigheter med förankring och implementering av planen. En fördjupad diskussion kring enheternas arbetssätt i frågan skulle sannolikt bidra till att bekräfta huruvida behov av övergripande insats finns.

Genusarbetet är en del av värdegrundsarbetet som behöver förankras och implementeras ytterligare för att vara ett levande inslag inom verksamhetsområdet. Fortbildning skulle kunna planeras både brett med storföreläsningar för samtliga medarbetare samt kompletteras med individuella insatser för ett begränsat antal förskollärare eller barnskötare. En fråga att diskutera i ledningsgruppen är hur genusgruppens uppdrag ska utformas för att överensstämma med ambitionen om ett aktivt genusarbete.

En diskussion bör tas kring om det var klokt att driva en gemensam fortbildning för pedagogiska ledare då de grundläggande förutsättningar avseende ledarskapsfortbildning och uppdragets utformning sett så olika ut. Det är värdefullt att få reflektera över det egna ledarskapet utifrån olika perspektiv, samtidigt måste fortbildning anpassas mot pedagogernas förutsättningar och behov.

De pedagogiska ledarnas uppdrag och fortbildning planeras vara ett område enhetscheferna kommer att arbeta med utifrån perspektivet att skapa likvärdighet mellan förskolenheterna i stadsdelen.

Måluppfyllelsen är hög. Tack vare återkommande diskussioner och aktualisering av värdegrunds- och ledarskapsfrågor stärks förvissningen om att förskoleverksamheten vilar på demokratins grunder.

UTVECKLING OCH LÄRANDE

Nämndmål: Barnen ska utvecklas och tillsammans med andra erövra kunskaper och erfarenheter i den lekande och lärande miljö som förskolan erbjuder.

Övergripande insatser för att nå måluppfyllelse

Förskoleenheternas organisation är avgörande för hur medarbetarna ges förutsättningar att klara sitt pedagogiska uppdrag. Under våren samlades ledningsgruppen tillsammans med en organisationskonsult under två dagar för att göra en genomlysning av varje enhets organisation. Detta gav underlag till fortsatta diskussioner kring hur varje enhet kan utveckla sin organisation.

Den strategiska planen för Rinkeby-Kista tar under utvecklingsområdet Pedagoger/ Arbetslag upp insatser som ytterst rör barns möjligheter till utveckling och lärande. Fortbildning i olika former är en grundsten för att utvecklas inom den egna professionen. Flera insatser har planerats och genomförts under perioden.

Förskoleverksamheten har i hög grad nyttjat de fortbildningsinsatser avseende grundläggande kompetens som staden erbjuder. Exempel på detta är barnskötares fortbildning till förskollärare, fördjupningsutbildning för barnskötare med minst fem års yrkeserfarenhet samt chefsrekryteringsutbildning.

Förskollärare i stadsdelen har genom Förskolelyftet fortbildats i de estetiska läroprocesserna via Stockholms musikpedagogiska institut. Två medarbetare med pedagogiskt ledningsansvar har fortbildats med inriktning på kvalitetsarbete via Malmö Högskola och Stockholms universitet.

För att erbjuda förskolans medarbetare en arena för fortbildning och erfarenhetsutbyte, genomförde stadsdelens förskoleverksamhet inspirationsdagar våren 2010. Under tre dagar fick pedagoger möjlighet att samtala och få fortbildning inom flera prioriterade områden. Dagarna omfattade föräldrasamverkan i samarbete med Pocket utbildning, matematik och språk i de estetiska läroprocesserna i samarbete med Stockholms musikpedagogiska institut, ukulelespel samt ett seminarium kring språksamtalens vikt för det enskilda barnets språkutveckling.

Under en heldag fick intresserade medarbetare möjlighet att ta del av språkverktyget Talking Pen. Bibliotekarier från Rinkeby samt en förskollärare från Södertälje deltog i dagen och delgav sina erfarenheter av verktyget.

Ytterligare en arena för fortbildning är de Pedagogiska frukostar som arrangerats under året. Frukostarna har innehållit bland annat författarbesök, och presentation av Stegvis, ett material för att utveckla barns sociala och emotionella kompetens. Stadsdelens förskollärare som har aktionsforskat på den egna verksamheten har också presenterat sina arbeten.

I januari avslutade ett tjugotal förskollärare kursen *Barns kunskaps- och språkutveckling* om 30 hp. Kursen har arrangerats i internt samarbete med Centrum för tvåspråkighetsforskning, Stockholms universitet.

Självvärderingsmaterialet är centralt för kvalitetsarbetet. Samtliga medarbetare i verksamheten har under våren erbjudits storföreläsningar kring verktyget och hur man kan arbeta med det.

En språkgrupp har bildats i syfte att utarbeta ett gemensamt språkprogram för stadsdelen. Gruppen leds av språkpedagogen i verksamhetens utvecklingsstab och representanter från alla enheter ingår. Arbetssättet utgörs av litteraturseminarier samt att ta del av aktuell forskning kring språkutveckling och flerspråkighet. Programmet ska bidra till likvärdighet i förhållningssätt inom språkutvecklingsområdet samt ge fördjupad kunskap inom ämnet. Arbetet beräknas pågå fram till juni 2011.

Förskollärarens roll är under ständig utveckling. Arbetssätt och förhållningssätt bör hela tiden diskuteras och analyseras. Detta kräver att de som arbetar i förskolan är förtrodda med den stora variationen i barns utveckling och att de har kunskap om och kan möta olikheterna hos varje barn. En teorigrupp har bildats, med samma struktur som den ovan beskrivna språkgruppen. Gruppen har letts av verk-

samhetsområdets utvecklingsledare i syfte att synliggöra och tolka den teoribas som våra styrdokument bygger på. Arbetet beräknas pågå fram till juni 2011.

Verksamheten har sammanställt och delat ut Förskolenytt, en e-postbaserad tidning till samtliga medarbetare i stadsdelen. Tidningen ger bl.a. möjlighet för förskolorna att presentera sig för varandra och att informera om gemensamma arrangemang. Tidningen har getts ut fem gånger under året.

Dokumentation och reflektion ligger till grund för den pedagogiska utvecklingen på varje förskola. För att skapa gynnsamma förutsättningar för utveckling krävs väl fungerande rutiner för både dokumentation och reflektion av denna. Två förskoleenheter har deltagit i en intern fortbildning i pedagogisk dokumentation.

Inom samtliga enheter har flera medarbetare deltagit i grundläggande vfu handledarutbildning samt utbildning i användning av Professionsmatrisen - från nybörjare till professionell lärare. Materialet är ett verktyg för den studerande att kunna se sin egen progression under utbildningen

Resultat

Organisationskonsulten återkopplade till varje enhetschef skriftligt efter konferensdagarna. Beredningsgruppen kommer att ha nytta av denna återkoppling när nya mål och ansvarsbeskrivningar ska formuleras.

Intresset för de fortbildningsinsatser som varit planerade under perioden har generellt varit högt. Deltagandet visar att det finns både engagemang och intresse för barns lekande och lärande miljö. Inte minst intresset för de insatser som inkluderat erfarenhetsutbyte och diskussioner, där medarbetare möter varandra, visar att reflektion och analys har blivit ett allt mer vanligt arbetssätt för att utveckla verksamheten.

Kvalitetsarbetet har varit ett prioriterat område och redovisningarna visar att medarbetarna ser tydliga resultat av sina ambitioner med verksamheten. Samtliga avdelningar har använt sig av självvärderingsindikatorn vid minst ett tillfälle under perioden.

Barns flerspråkiga språkutveckling har varit ytterligare ett prioriterat område och stadsdelen håller en allmänt hög kompetensnivå inom detta ämne. Det finns gedigen kunskap och cirka 80 förskollärare har 30 hp eller mer i ämnet.

Analys och bedömning

Det är nödvändigt att se enheternas organisation som autonoma men också likvärdiga. Samtalen kring organisationsutveckling är viktiga. Det ska finnas med som

en återkommande punkt när t ex mål och ansvarsbeskrivningar, lönekriterier och utveckling berörs i beredningsgruppen.

Verksamheten prioriterar fortbildning som en viktig del av kvalitetsarbetet. Det höga deltagandet visar att detta är en adekvat prioritering. Samtidigt visar utvärderingar att det ofta är svårt för pedagogerna att lämna barngruppen, vikariefrågan är viktig och inte alltid lätt att lösa. Verksamhetsområdet måste här hitta en balans mellan att ge tillfällen till fortbildning och att skapa möjlighet att delta. Det goda resultatet under området utveckling och lärande i årets brukarundersökning bekräftar också att satsningarna varit riktiga. Inför det kommande kompetensutvecklingsprogrammet bör det dock tas i beaktande att det breda utbudet av fortbildning kan bidra till att en viss mättnad på fortbildning uppstår. Ledningsgruppen kommer att ha en grundlig diskussion inför utformandet av kompetensutvecklingsprogrammet avseende prioriterade insatser inom varje utvecklingsområde.

Barns flerspråkiga språkutveckling är, med tanke på det höga mångkulturella inslaget i Rinkeby-Kista, oerhört viktig. Satsningen inom detta område bör fortsätta. I nuläget ser vi dock här en mättnad bland medarbetarna. Det har varit svårt att rekrytera deltagare till kursen, sannolikt därför att många av stadsdelens förskollärare har gedigna kunskaper i ämnet. I dagsläget kommer inte fler internt arrangerade kurser att planeras. Medarbetare i behov av fortbildning inom barns kunskaps- och språkutveckling, kommer att ges möjlighet att söka detta antingen via Stockholms universitet eller via Förskolelyftet.

Handledarutbildning till vfu-lärare är en typ av fortbildning som vi ser tillför kompetens i verksamheten. Dels ur ett kunskapsperspektiv, genom att ta emot vfu-studenter tar förskolan del av den rådande diskursen inom professionsutbildningen. Dels ur ett rekryterande perspektiv, genom att ta emot vfu-studenter skapas en möjlig väg till rekrytering. Utifrån detta perspektiv är det viktigt att prioritera förskollärares möjlighet att gå handledarutbildning inom lärarprogrammet.

Utvärderingsdiskussioner i ledningsgruppen visar att självvärderingsmaterialet har använts och uppskattats av medarbetarna. Ledningsgruppens bedömning är att det är rimligt att använda och redovisa verktyget en gång per år. Det är viktigt att få tid att arbeta kring de reflektioner och frågeställningar som verktyget initierat.

FÖRSKOLA OCH HEM

Nämndmål: Föräldrarna ska uppleva att deras kunskap, erfarenhet och intresse för barnen tas tillvara i förskolan.

Övergripande insatser för att nå måluppfyllelse

Ett av förskolans viktigaste uppdrag är att nå och samverka med föräldrar. Som ett led i att utveckla och fördjupa detta samarbete har en utvecklingsgrupp bildats inom förskoleverksamheten. Gruppen har samma struktur som de tidigare beskrivna utvecklingsgrupperna kring språk och teorigrund. Gruppen har letts av stadsdelen utvecklingsledare och beräknas pågå till juni 2011.

Det fortsatta arbetet med utveckling av stadsdelens webbsidor har fortsatt. Varje enhet har en representant som genomgått fortbildning i det webbaserade verktyget epi-server. Genom verktyget ges alla enheter möjlighet att kontinuerligt uppdatera och aktualisera de egna webbsidorna på stockholm.se. Alla representanter möts regelbundet tillsammans med stadsdelens kommunikatör för att få aktuell information om riktlinjer och utveckling av webbsidorna.

I föregående års brukarundersökning har svarsfrekvensen varit låg inom stadsdelen. Inför årets brukarundersökning beslutade därför ledningsgruppen om en genomgående satsning i syfte att öka andelen inlämnade svar. Varje förskoleenhet har organiserat detta utifrån de egna förutsättningarna.

Verksamheten har också formulerat två egna frågor i brukarundersökningen under områdena utveckling och lärande samt under samverkan.

Resultat

Utvecklingsgruppen som arbetar med föräldrasamverkan har initierat fortbildning med tema bemötande och förhållningssätt. Under inspirationsdagarna erbjöds pedagoger i samarbete med Pocket utbildning, tillfälle att reflektera över hur den egna rollen och det egna förhållningssättet påverkar möjligheterna till samverkan med föräldrar. Gruppen arbetar också med att formulera ett dokument för vägledning i arbetet med att utveckla föräldrasamverkan.

Den pedagogiska dokumentationen, som också kan användas i föräldrainformativt syfte, har i redovisningarna beskrivits som ett värdefullt verktyg. Den del av dokumentationen som syns i den fysiska miljön blir ett medel att synliggöra och förklara förskolans verksamhet.

Samtliga enheter har fungerande webbsidor som på ett tydligt och strukturerat sätt beskriver både den övergripande verksamheten i enheten samt den enskilda förskolan. Sidorna behöver dock uppdateras mer kontinuerligt. Webbsidorna är samlade under Rinkeby-Kista förskoleportal på stockholm.se.

Svarsfrekvensen i brukarundersökningen för 2010 är högre i jämförelse med brukarundersökningen 2009, då svarsfrekvensen var 23 %. I sammanhanget bör noteras att samma siffra i staden som helhet då var 24 %.

Svarsfrekvensen för de kommunalt drivna förskoleverksamheterna i Rinkeby-Kista 2010 var 74 %. Jämförelsevis kan nämnas att siffran i staden som helhet 2010 var 68 %. Ett stort arbete las ner inom varje enhet för öka antalet svar genom att stötta föräldrar att svara på brukarundersökningen. Det har rört sig om olika insatser, från att erbjuda översättning och förklaring av frågorna till att genom bild ge föräldrar visuellt stöd för att förtydliga frågorna. Som komplement till den nät-baserade enkäten delade samtliga enheter i stadsdelen också ut den i pappersform vid två tillfällen.

Analys och bedömning

Det låga resultatet i brukarundersökningen har varit föremål för insatser redan från förra kvalitetsredovisningen. Ute på förskolorna pågår en ständig diskussion kring dialog både med den enskilde föräldern och med föräldragrupper. Det är viktigt att hitta olika forum för att nå alla föräldrar och där föräldrar kan möta förskolornas medarbetare i diskussioner kring verksamheten. Kvalitetsredovisningarna visar en stor kreativitet i att hitta dessa forum för möten vilket också visar att medarbetarna prövat och reflekterat kring mötesformer som ska passa just deras föräldragrupper. Den höga andelen familjer med utländsk bakgrund utmanar kreativiteten.

Samarbetet med Pocket utbildning kring föräldrasamverkan inspirerade de medarbetare som deltog, många tankar och frågeställningar diskuterades. Som ett resultat av detta kommer Pocket utbildning att ha denna fortbildning i samtliga enheter under hösten 2010.

Att visa våra verksamheter och ge en positiv bild av de kommunala förskolorna är en viktig del av det generella marknadsförningsarbetet. Webbsidan stockholm.se bör därför ses både som en informationskanal för berörda föräldrar och som en del av marknadsföringsarbetet avseende föräldrarekrytering och personalrekrytering. Det är följaktligen viktigt att alla förskolor har aktuella och informativa webbsidor och att dessa kontinuerligt följs upp och utvärderas i olika forum.

Sammanfattande analys och bedömning av måluppfyllelsen och lärdomarna under läsåret

Verksamheten i Rinkeby-Kista håller en god kvalitet. Förskolorna har en relativt hög andel förskollärare samtidigt som endast ett fåtal medarbetare saknar formell kompetens. En situation som dock bör uppmärksammas är att medelåldern bland medarbetarna är hög, 38 % är över 50 år. Följaktligen kommer en hög andel medarbetare att pensioneras inom 10- 15 år och inom en fyraårsperiod kommer ca tio procent att pensioneras. Stadsdelens siffra är högre än stadens genomsnitt, som ligger på 34 %. Detta sker samtidigt som det råder stor brist på förskollärare i hela stockholmsområdet och i närliggande kranskommuner.

Den reviderade läroplanen ger förskollärarna ett utökat uppdrag. Därför bör vi tillsammans med redan anställda förskollärare kartlägga vilka faktorer som bidrar till att det är attraktivt att arbeta i vår stadsdel. Genom att erbjuda en verksamhet med ett väl utvecklat och medvetet kvalitetssystem med goda möjligheter till fortbildning tror vi oss bli konkurrenskraftiga i rekryteringsprocessen.

Det vikande barnantalet är en betydande faktor för verksamheten. Den höga medelåldern hos invånarna medför färre antal födda barn i kombination med ett stigande antal föräldrar som väljer enskilt drivna förskolor. Till detta kommer också den höga andelen beviljade vårdnadsbidrag. Sannolikt kommer de nya bostadsområdena i Kista att medföra inflyttning av barnfamiljer till stadsdelen.

Enhetschefernas bedömning är att utveckling av verksamheternas kvalitetsarbete har skett under året och att fortsatt kvalitetshöjning av arbetslagens pedagogiska arbete har kommit till stånd. Flera faktorer har varit avgörande för denna utveckling.

- Verksamhetsområdet som helhet, på alla nivåer, har fördjupat sina kunskaper om syftet med ett kvalitetssystem och vad som krävs av ledning och organisation för att kvaliteten ska utvecklas i verksamheten.
- Pedagogisk dokumentation utgör en annan faktor av detta arbete. Verksamhetsområdets samlade utvärdering visar på en fördjupad kunskap kring bearbetning och analys av insamlat material.
- Pedagogernas arbete, med det av staden framtagna underlaget för pedagogernas självvärdering, har varit betydelsefull för kvalitetshöjningen. Även här är de diskussioner som uppstår i processen det som skapar underlaget för verksamhetens utveckling.

Brukarundersökningen visade 2009 en generellt låg svarsfrekvens bland stadsdelens föräldrar. Den stora satsningen för att öka svarsfrekvensen visade resultat i årets brukarundersökning med en högre svarsfrekvens. Andelen nöjda föräldrar har dock sjunkit något inom vissa områden i årets undersökning. Siffrorna bör analyseras grundligt och insatser diskuteras, både övergripande och enhetsvis.

Sammanfattningsvis har kvalitetsarbetet stärkts genom fortbildning, utvecklingsgrupper och enheternas interna arbete. Barnen i förskoleverksamheten är i fokus och möts av engagerade och intresserade medarbetare. Föräldrarna erbjuds möjlighet till medverkan och delaktighet. Enhetscheferna visar ett stort engagemang för att stärka sin organisation så att barn, föräldrar och pedagoger möts kring förskolans uppdrag.

Utvecklingsområden

Åtgärder för utveckling

Verksamhetsområdets arbete följer den Strategiska planen för ett långsiktigt och strategiskt sätt att utveckla förskoleverksamheten. Planen revideras kommande verksamhetsår. Utvecklingsarbetet sker inom de fyra huvudsakliga utvecklingsområdena.

- Föräldrar
 - Insatser för att utveckla och förbättra samverkan med föräldrar
- Medarbetare/Arbetslag
 - Fortbildning i pedagogisk dokumentation och
 - Fortsatt arbete med självvärderingsverktyget.
 - Värdegrundsarbete
- Organisation
 - Organisationsöversyn
- Ledarskap
 - Framtagande av mål- och ansvarsbeskrivningar
 - Framtagande av lönekriterier

Avslutningsvis visar Vp 2010 några planerade insatser som inte genomförts under verksamhetsåret. Detta gäller:

- PBS – Problembaserat lärande i samarbete med Karlstad universitet.
- Ett planerat projekt för att stärka barns tal- och språkutveckling.
- Insatser för att stärka samarbetet mellan förskola och öppen förskola.

I arbetet med Vp 2011 kommer ledningsgruppen att ta en förnyad diskussion i syfte att besluta om och hur dessa insatser ska planeras under kommande verksamhetsår.